

Problem handlu dziećmi

Problem handlu dziećmi dotyczy całego świata.

Handel dziećmi najczęściej jest procederem etapowym realizowanym na terenie wielu krajów.

W **kraju pochodzenia** działają handlarze dziećmi, którzy wyszukują potencjalne ofiary, przewożą je legalnie lub nielegalnie przez **kraje tranzytowe**. W **kraju docelowym** czeka już konkretny nabywca.

Według wyników badań międzynarodowych Polska jest krajem pochodzenia, tranzytowym i coraz częściej docelowym dla handlu dziećmi.

Programy zapobiegania zjawisku handlu dziećmi muszą mieć wymiar współpracy międzynarodowej.

Wciąż nie ma statystyk pokazujących prawdziwy obraz zjawiska handlu dziećmi na świecie. Istnieje ogromna ciemna liczba tego typu przestępstw.

Definicja handlu

Najczęściej stosowane definicje **handlu ludźmi** oraz **handlu dziećmi** zostały zapisane w regulacjach międzynarodowych:

- **Handel ludźmi** oznacza werbowanie, transport, przekazywanie, przechowywanie lub przyjmowanie osób, z zastosowaniem gróźb lub użyciem siły, lub też z zastosowaniem innej formy przymusu, uprowadzenia, oszustwa, wprowadzenia w błąd, nadużycia władzy lub wykorzystania słabości, wręczenia lub przyjęcia płatności lub korzyści dla uzyskania zgody osoby mającej kontrolę nad inną osobą, w celu jej wykorzystania.

Wykorzystanie obejmuje, jako minimum, wykorzystanie do prostytucji innych osób lub inne formy wykorzystywania seksualnego, pracę lub usługi o charakterze przymusowym, niewolnictwo lub praktyki podobne do niewolnictwa, zniewolenie albo usunięcie organów ludzkich.

Protokół o zapobieganiu, zwalczaniu oraz karaniu za handel ludźmi (...) uzupełniający Konwencję Narodów Zjednoczonych przeciw narodowej przestępczości zorganizowanej, Palermo 2000 r.

- **Handel dziećmi** oznacza jakiegokolwiek działanie lub transakcję, w drodze której dziecko przekazywane jest przez jakąkolwiek osobę lub grupę osób innej osobie lub grupie osób za wynagrodzeniem lub jakąkolwiek inną rekompensatą.

Protokół fakultatywny do Konwencji o Prawach Dziecka w sprawie Handlu Dziećmi, Dziecięcej Prostytucji i Dziecięcej Pornografii, 2000 r.

15-letnią Nadję ojciec przekazał sąsiadom, aby zabrali ją ze sobą z Bułgarii, gdzie dziewczynka dotychczas mieszkała, do Hiszpanii. Dziewczynka miała tam pracować, a pieniądze przysyłać ojcu, aby mógł wyżywić młodsze dzieci. Nadja pamiętała, że ojciec dostał pieniądze od sąsiadów „na życie” w chwili, gdy opuszczała z nimi rodzinny dom. Dziewczynka pracowała w kilku krajach, przez które przejeżdżała, nigdy nie dostała wynagrodzenia za swoją niewolniczą pracę. W trakcie kilkunastu miesięcy podróży zmieniali się jej opiekunowie. Gdy dotarła do Polski, Straż Graniczna zidentyfikowała ją jako potencjalną ofiarę handlu – została zatrzymana, gdy wystawiono ją jako prostytutkę w strefie przygranicznej.*

* Przypadki opisane w broszurze pochodzą z doświadczeń Fundacji Dzieci Niczyje. Dane ofiar zostały zmienione.

Formy eksploatacji dzieci – ofiar handlu

Dzieci – ofiary handlu są:

- wykorzystywane w seksbiznesie: zmuszane do uprawiania prostytucji, używane do produkcji pornografii, rozpowszechnianej także w Internecie;
- zmuszane do żebractwa;
- sprzedawane w formie nielegalnych adopcji;
- wynajmowane do udziału w popełnianiu przestępstw;
- wykorzystywane w handlu organami.

Grupa białoruskich dzieci uprowadzonych przez grupę młodych ludzi, podających się za ich opiekunów prawnych, przemierzyła 5 krajów europejskich. W krajach tych handlarze znajdowali „klientów” – dzieci były tam zmuszane do uprawiania prostytucji. Najmłodsze dzieci żebrały, aby dostać coś do jedzenia, starsze opiekunowie zmuszali do kradzieży.

W jednym z krajów europejskich dzieci zatrzymano, udzielono im pomocy. Ich opiekunowie uciekli.

W trakcie śledztwa okazało się, że zdjęcia i filmy pornograficzne z udziałem dzieci oferowano w Internecie.

Polskie regulacje prawne

Polski Kodeks karny penalizuje handel ludźmi w artykule 253. W myśl paragrafu 2 tego artykułu przestępstwem jest także organizowanie adopcji dla uzyskania korzyści majątkowych. Przedmiotem transakcji w przypadku handlu ludźmi jest żywy człowiek, traktowany przez sprawcę jak towar, a zgoda ofiary nie ma wpływu na uznanie odpowiedzialności sprawcy.

Polskie prawo karne przewiduje również sankcje za nakłanianie do prostytucji, które to działanie w określonych sytuacjach wypełnia kryteria definicji handlu ludźmi.

Art. 253 kodeksu karnego

- § 1. Kto uprawia handel ludźmi nawet za ich zgodą, podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 3.
- § 2. Kto, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, zajmuje się organizowaniem adopcji dzieci wbrew przepisom ustawy, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

Art. 204 kodeksu karnego

- § 1. Kto, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, nakłania inną osobę do uprawiania prostytucji lub jej to ułatwia, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.
- § 2. Karze określonej w § 1 podlega, kto czerpie korzyści majątkowe z uprawiania prostytucji przez inną osobę.
- § 3. Jeżeli osoba określona w § 1 lub 2 jest małoletnim, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.
- § 4. Karze określonej w § 3 podlega, kto zwabia lub uprowadza inną osobę w celu uprawiania prostytucji za granicą.

O zobowiązaniach Polski do ochrony osób, co do których istnieje ryzyko, że są ofiarami handlu mówi **Ustawa o cudzoziemcach** z 13 czerwca 2003 r. (DzU nr 128, poz. 1175) z późniejszymi zmianami i **Ustawa o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej** (DzU nr 128, poz. 1176) z późniejszymi zmianami.

Osoba, która jest ofiarą handlu lub co do której zachodzi podejrzenie, że nią jest ma, ustawowe prawo do otrzymania wizego pobytowego na czas niezbędny do podjęcia decyzji o współpracy z organem właściwym do prowadzenia postępowania w sprawie zwalczania handlu ludźmi, na okres tego postępowania, a także zezwolenia na czasowe zamieszkanie w Polsce.

Rzeczpospolita Polska podpisała 12 grudnia 2000 r. w Palermo Konwencję Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej, która została przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 15 listopada 2000 r.

Zobowiązania Polski do zajmowania się problemem handlu dziećmi wynikają również z członkostwa w Unii Europejskiej, która w swej polityce ustanawia zadanie zapobiegania i przeciwdziałania handlowi ludźmi jako priorytet oraz z podpisania i ratyfikowania 18 sierpnia 2003 r. Protokołu o zapobieganiu, zwalczaniu oraz karaniu handlu ludźmi, w szczególności kobietami i dziećmi (Protokół uzupełniający Konwencję Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej).

Międzynarodowe regulacje prawne dotyczące handlu ludźmi

Organizacja Narodów Zjednoczonych (ONZ)

Najważniejsze dokumenty ONZ regulujące ochronę dzieci przed procederem handlu to:

- **Protokół o zapobieganiu, zwalczaniu oraz karaniu za handel ludźmi, w szczególności kobietami i dziećmi, uzupełniający Konwencję Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej** (przyjęty 15 listopada 2000 r.).
- **Protokół fakultatywny do Konwencji o Prawach Dziecka w sprawie handlu dziećmi, dziecięcej prostytucji i dziecięcej pornografii** (przyjęty w Nowym Jorku 25 maja 2000 r.).

Organizacja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE)

W ramach Decyzji nr 557 OBWE przyjęła program działań w zakresie zwalczania handlu ludźmi w celu zarówno włączenia najlepszych praktyk do swojej strategii działań przeciwko handlowi ludźmi, jak i ułatwienia współpracy pomiędzy państwami członkowskimi, a także zobowiązania wszystkich organów OBWE do wzmożonego uczestnictwa w podejmowanych przez społeczność międzynarodową wysiłkach na rzecz zwalczania handlu ludźmi.

Unia Europejska

Akty prawne Unii Europejskiej dotyczące zwalczania handlu ludźmi to:

- **Plan Unii Europejskiej** przyjęty przez Radę w dniu 1 grudnia 2005 r. oparty na komunikacie Komisji Wspólnot Europejskich – dotyczy najlepszych praktyk, standardów i procedur zwalczania handlu ludźmi i zapobieganiu mu.
- **Traktat o Unii Europejskiej** – wskazuje na cele działań Unii Europejskiej dotyczące m.in. zapewnienia obywatelom wysokiego poziomu bezpieczeństwa osobistego w przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, przez wspólne działania państw członkowskich w dziedzinie współpracy policyjnej i sądowej w sprawach karnych oraz poprzez zapobieganie i zwalczanie rasizmu i ksenofobii. Cel ten ma być osiąganym poprzez zapobieganie i zwalczanie przestępczości zorganizowanej lub innej, zwłaszcza terroryzmu, handlu ludźmi i przestępstw przeciwko dzieciom, nielegalnego handlu narkotykami oraz nielegalnego handlu bronią, korupcji i nadużyć finansowych.
- **Decyzja Ramowa** Rady Unii Europejskiej (2002/629/JHA z 19 lipca 2002 r.) w sprawie zwalczania handlu ludźmi.

- **Decyzja Ramowa** Rady Unii Europejskiej (2003/68/JHA z 22 grudnia 2003 r.) w sprawie walki z wykorzystywaniem seksualnym dzieci i dziecięcej pornografii.
- **Dyrektywa** Rady Unii Europejskiej (2004/81/WE z 29 kwietnia 2004 r.) w sprawie zezwolenia na pobyt wydawanego obywatelom państw trzecich będącym ofiarami handlu ludźmi albo będących wcześniej przedmiotem działań ułatwiających nielegalną migrację, którzy współpracują z właściwymi organami.
- **Zalecenia Unii Europejskiej** – mówią o tym, że państwa Unii Europejskiej powinny zagwarantować, aby przepisy prawa oraz polityka zwalczania handlu ludźmi obejmowały wszystkie formy takiego handlu kobietami, mężczyznami i dziećmi.

Rada Europy

- **Konwencja Rady Europy** podpisana w maju 2005 roku w Warszawie w sprawie działań przeciwko handlowi ludźmi ustala, że kraje członkowskie mają za zadanie zapobiegać i zwalczać handel ludźmi, stworzyć całościowy ramowy plan mający na celu ochronę i pomoc ofiarom oraz świadkom, jak również zapewnić skuteczne śledztwa i oskarżenia w procesach dotyczących handlu ludźmi. Konwencja zwraca uwagę na to, jak ważne jest podejmowanie właściwych działań w celu redukcji stopnia narażenia dzieci na stanie się ofiarami handlu, w szczególności poprzez stworzenie dla nich ochronnego otoczenia oraz zapewnienie dziecku będącemu ofiarą handlu specjalnych środków ochrony, uwzględniających jego najlepszy interes.

Skala i topografia zjawiska handlu dziećmi

- kraje pochodzenia
- kraje tranzytowe
- kraje docelowe

Europa

Według Międzynarodowej Organizacji ds. Migracji (IOM) w latach 2000–2004 odnotowano 6256 ofiar handlu ludźmi w Europie Południowo-Wschodniej. Raport IOM opublikowany w 2004 r. wskazuje, że dziewczynki w wieku 15–18 lat były najczęściej sprzedawane do usług seksualnych, a dzieci poniżej 13. roku życia – w celu pracy przymusowej, żebractwa, sprzedaży organów. Liczba ofiar handlu zidentyfikowanych w Europie Południowo-Wschodniej w 2003 r. to 1329, a w 2004 r. – 1227. Spośród ofiar handlu zarejestrowanych w Bułgarii w 2003 r. połowa to osoby niepełnoletnie.

W raporcie pt. *Trafficking in Human Beings in South Eastern Europe*, opublikowanym w 2004 r., UNICEF szacuje, że 90% kobiet - ofiar handlu zostało sprzedanych do prostytucji, a około 10%–15% z nich miało mniej niż 18 lat.

W Bułgarii w 2003 r. zarejestrowano 63 przypadki dzieci - ofiar handlu.

W Mołdawii w 2003 r. 132 kobiety padły ofiarą handlu, 19% z nich to dziewczynki poniżej 18. roku życia, (3-5% poniżej 15. roku życia).

W Rumunii w pierwszym kwartale 2004 r. odnotowano 109 dzieci – ofiar handlu.

Według Międzynarodowej Organizacji Pracy (ILO) niewolnictwo, handel narkotykami, odanie w niewolę za długi, prostytucja, pornografia i wiele innych nielegalnych poczynań – to rzeczywistość 8,4 mln dzieci. ILO szacuje, że 1,2 mln dzieci zostało sprzedanych.

Polska

W Polsce od niedawna podejmowane są działania, mające na celu identyfikację ofiar. Wiemy, że tak jak na całym świecie, oficjalne statystyki nie odnotowują wielu realnie występujących przypadków handlu ludźmi. W Polsce nie istnieje system zbierania danych na temat dzieci cudzoziemskich przebywających w naszym kraju. Według wyników badań do 2004 r. nastąpił wzrost liczby dzieci cudzoziemskich przebywających w placówkach opiekuńczych.

Według danych Biura ds. Przestępczości Zorganizowanej Prokuratury Krajowej w latach 1995–2003 w Polsce oskarżono 612 osób o handel ludźmi (dorosłych i dziećmi). 228 spraw zakończyło się aktem oskarżenia.

W latach 2002–2005 odnotowano w Polsce 51 małoletnich ofiar handlu.

Według badań Fundacji Dzieci Niczyje 49% pracowników Straży Granicznej uważa, że handel dziećmi jest związany z nielegalnym przepływem cudzoziemców przez granice państwowe. 12 % badanych w swojej pracy zawodowej spotkało się z sytuacją, w której miało podejrzenie, że dziecko mogło być ofiarą handlu.

16 września 2003 r. Rada Ministrów przyjęła **Krajowy Program Zwalczenia i Zapobiegania Handlowi Ludźmi**. Program został opracowany przez Zespół ds. Zwalczenia i Zapobiegania Handlowi Ludźmi, powołany Zarządzeniem nr 23 Prezesa Rady Ministrów z 5 marca 2004 r. Celem Programu jest stworzenie warunków koniecznych do skutecznego przeciwdziałania i zwalczenia handlu ludźmi w Polsce.

Mechanizmy zjawiska handlu dziećmi

Handel dziećmi wiąże się ze szczególną formą relacji między handlarzem a dzieckiem. Handlarz może:

- **zstraszać dziecko**, grozić zrobieniem krzywdy jemu lub osobom bliskim dziecku,
- **uwodzić dziecko**, zapewniając mu zaspokojenie potrzeb miłości i przynależności,
- **opiekować się dzieckiem**, które nie ma bliskich osób; może być jedyną osobą, która dba o jego podstawowe potrzeby: pożywienie, opiekę, sen.

Handlarz może spełniać potrzeby, kreować zależność i w ten sposób uzależnić dziecko od siebie.

Psychika dziecka – ofiary handlu jest obarczona ryzykiem powstania urazów.

Dzieci pochodzące z rodzin dysfunkcyjnych, mniejszości narodowych, posiadające doświadczenia przemocy ze strony osób dorosłych, niemające odpowiedniej ochrony są zagrożone – **mogą być ofiarami handlu**.

Do czynników ryzyka handlu dziećmi należy zła sytuacja ekonomiczna kraju pochodzenia dziecka, konflikty zbrojne, ubóstwo, złe warunki życia.

Dziecko cudzoziemskie bez opieki

Dziecko, które podróżuje samotnie lub pod opieką osób, które nie są jego rodzicami, to dziecko z grupy ryzyka. **Mogło być lub może być sprzedane.**

W placówkach opiekuńczo-wychowawczych w Polsce w maju 2006 r. przebywało około 290 dzieci cudzoziemskich bez opieki.

Według informacji pochodzących od pracowników polskich pogotowi opiekuńczych ponad 40% dzieci cudzoziemskich, trafiających do tych placówek jest zaniedbanych – większość z nich potrzebuje schronienia, wyżywienia, pomocy medycznej oraz pomocy i interwencji prawnej. Z dziećmi przebywającymi w pogotowiu często kontaktują się członkowie ich rodzin i osoby spoza rodziny – osobiście lub telefonicznie. Dzieci, które mają prawny status „dzieci bez opieki”, nierzadko mają telefony komórkowe, spore sumy pieniędzy, drogie ubrania oraz inne cenne przedmioty. Pracownicy tych placówek podają, że często zdarzają się ucieczki dzieci cudzoziemskich z pogotowia opiekuńczych w Polsce.

Takie zjawisko sugeruje istnienie sieci osób uwikłanych w transportowanie dzieci do różnych krajów. Być może placówka opiekuńcza ma funkcję chwilowego zakwaterowania dzieci w celu zorganizowania dalszego transportu do kraju docelowego.

14-letni mołdawski chłopiec został oddany przez matkę handlarzom. Kobieta w zamian za dziecko otrzymała znaczną sumę pieniędzy. Chłopiec był ofiarą przemocy fizycznej; w czasie podróży był zmuszany do prostytucji. Celem ostatecznym podróży była Austria. Z handlarzem przekroczył legalnie granice kilku krajów, udało mu się uciec na terenie Polski. Znaleźli go ludzie mieszkający w strefie przygranicznej i poprosili o pomoc funkcjonariuszy Straży Granicznej. Kilka dni chłopiec oczekiwał w budynku Straży na transport do pogotowia opiekuńczego. W tym czasie handlarz zgłosił się po chłopca, przedstawił dokumenty potwierdzające pokrewieństwo z chłopcem. Pracownik Straży Granicznej wydał chłopca mężczyźnie podającym się za wujka.

Wprowadzenie zmian prawa oraz wypracowanie algorytmu postępowania dla wszystkich służb i instytucji w Polsce umożliwi skuteczne przeciwdziałanie zjawisku handlu.

Dziecko – ofiara handlu

Dzieci – ofiary handlu doświadczają wielu krzywd ze strony dorosłych. Są samotne, opuszczone przez najbliższych, zaniedbywane, cierpią głód, są upokarzane, krzywdzone. Ponoszą ogromne koszty psychiczne.

Konsekwencje psychologiczne ponoszone przez dziecko-ofiarę handlu

W czasie tranzytu dziecko przeżywa silny stres związany z nielegalnym przekraczaniem granicy, obawia się kary, czuje niepokój związany ze złymi warunkami podróży, jest narażone na używanie siły ze strony straży granicznej lub policji, bo jest zmuszone do fałszowania tożsamości.

Dziecko – ofiara handlu bywa zmuszane do uległości przemocą, zastraszaniem, groźbami, karą, torturowaniem. Cierpi, gdy jest wykorzystywane seksualnie, doświadcza przemocy fizycznej. „Programowanie” uległości oraz lęku przed policją, interwencją powstrzymuje je przed szukaniem pomocy.

Po ujawnieniu procederu handlu/wykorzystania dziecko boi się pobytu w budynku policji, w areszcie, w Policyjnej Izbie Dziecka. Obawia się kontaktu z handlarzem, zemsty, realizacji gróźb. Czuje strach o bliskich. Myśli, że będzie deportowane. Za wszelką cenę chce uniknąć stygmatyzacji – naznaczenia, że było ofiarą, kimś słabym, wykorzystanym.

Działania podejmowane wobec procederu handlu dziećmi w Polsce i na świecie

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji (**Zespół ds. Zwalczania i Zapobiegania Handlowi Ludźmi**) zajmuje się proponowaniem oraz opiniowaniem podejmowanych działań zmierzających do skutecznego zwalczania i zapobiegania handlowi ludźmi oraz współpracą z organami administracji rządowej, samorządu terytorialnego oraz organizacjami pozarządowymi w zakresie zwalczania i zapobiegania handlowi ludźmi.

W realizację **Krajowego Programu Zwalczania i Zapobiegania Handlowi Ludźmi** włączeni są przedstawiciele: Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, Komendy Głównej Policji, Komendy Głównej Straży Granicznej, Ministerstwa Sprawiedliwości oraz organizacje pozarządowe.

Fundacja Dzieci Niczyje prowadzi **Narodowy punkt konsultacyjny ds. dzieci cudzoziemskich bez opieki i dzieci – ofiar handlu** w ramach współpracy Państw Morza Bałtyckiego. Celem programu jest podniesienie wiedzy profesjonalistów stykających się w swojej pracy z dziećmi cudzoziemskimi bez opieki w zakresie rozpoznawania dzieci – ofiar handlu i poszerzenia wiedzy o zjawisku handlu dziećmi. W ramach działań Narodowego punktu konsultacyjnego pracownicy placówek interwencyjnych, funkcjonariusze Straży Granicznej i Policji biorą udział w specjalistycznych szkoleniach i spotkaniach roboczych, mających na celu wypracowanie metod współpracy pomiędzy poszczególnymi służbami. Wydawane są materiały edukacyjne poświęcone identyfikacji potencjalnych małoletnich ofiar handlu.

Do organizacji pozarządowej zadzwoniła kobieta handlująca na stadionie X-lecia, prosząc o interwencję w sprawie afrykańskiej dziewczynki, która według niej była wykorzystywana do wielogodzinnej pracy przy pilnowaniu straganu z afrykańskimi pamiątkami. Dziewczynka w rozmowie z pracownikiem socjalnym i psychologiem z ośrodka interwencji kryzysowej opowiedziała o ucieczce z kraju konfliktu wojennego, prosiła o niezgłaszanie faktu jej nielegalnego pobytu w Polsce. Ci zgodzili się na jej prośbę. Informacja o nielegalnym pobycie dziewczynki nie została przekazana do żadnej instytucji.

*

W trakcie przesłuchania jednego z dzieci cudzoziemskich w placówce Fundacji Dzieci Niczyje chłopiec z Ugandy opowiedział o kilkorgu dzieciach, które wraz z nim przyjechały do Polski – nie miał kontaktu z dziewczynkami, o których słyszał, że prostytuują się na stadionie. Wiedział, że są chore na AIDS. Na prośbę organizacji pozarządowej służby publicznej sprawdziły sytuację. „Na stadionie nie ma już żadnej afrykańskiej dziewczynki” – poinformowały.

Instytucje zajmujące się udzielaniem pomocy dzieciom – ofiarom handlu i dzieciom cudzoziemskim bez opieki

Polska

Instytucje rządowe

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji (www.mswia.gov.pl)

Ministerstwo Sprawiedliwości (www.ms.gov.pl)

Ministerstwo Edukacji Narodowej (www.men.gov.pl)

Komenda Główna Policji (www.policja.pl)

Komenda Główna Straży Granicznej – przygotowała algorytmy postępowania funkcjonariuszy w przypadku zetknięcia się z ofiarą handlu ludźmi (www.sg.gov.pl)

Instytucje i organizacje pozarządowe

UNHCR – Biuro Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców (www.unhcr.pl)

UNICEF – Polski Komitet Narodowy UNICEF/Fundusz Narodów Zjednoczonych Pomocy Dzieciom (www.unicef.pl)

IOM – Międzynarodowa Organizacja ds. Migracji (www.iom.pl)

FDN – Fundacja Dzieci Niczyje (www.fdn.pl; www.canee.net)

Stowarzyszenie Interwencji Prawnej (www.interwencjaprawna.pl)

Helsińska Fundacja Praw Człowieka (www.hfhrpol.waw.pl)

Organizacje światowe

UNICEF – United Nations Children’s Fund / Fundusz Narodów Zjednoczonych Pomocy Dzieciom (www.unicef.org)

ILO-IPEC – International Labour Organisation – International Program Against Exploitation of Children / Międzynarodowa Organizacja Pracy (www.ilo.org)

IOM – International Organisation for Migration / Międzynarodowa Organizacja do spraw Migracji (www.iom.int)

UNHCR – United Nations High Commissioner for Refugees/Biuro Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych do Spraw Uchodźców (www.unhcr.org)

ECPAT – End Child Prostitution, Child Pornography and Trafficking of Children for Sexual Purposes – sieć organizacji i osób działających na rzecz eliminowania zjawiska komercyjnego wykorzystywania dzieci. ECPAT ma status organizacji doradczej przy Radzie Społeczno-Ekonomicznej ONZ (www.ecpat.net)

SAVE THE CHILDREN – międzynarodowa organizacja zrzeszająca organizacje i instytucje z wielu krajów zajmujące się pomaganiem dzieciom w sytuacji kryzysowej (www.savethechildren.org)

TERRA DES HOMMES (www.terredeshommes.nl)

WHO – World Health Organization/Światowa Organizacja Zdrowia (www.who.int)

Pamiętaj!

- Dziecko przekraczające granicę państwową samotnie lub bez opieki rodziców może być ofiarą handlu
- Osoba podająca się za krewnego dziecka może uczestniczyć w procederze handlu dziećmi
- Dzieci – ofiary handlu bardzo rzadko ujawniają przestępstwo, bo nie są świadome, że zostały lub zostaną sprzedane

**Dzieci
nie są
na sprzedaż!**

Według międzynarodowych raportów Polska jest krajem tranzytowym dla handlu dziećmi. Dzieci są sprzedawane do uprawiania prostytucji, zbiegactwa, nielegalnej adopcji, udziału w popełnianiu przestępstw.

Pamiętaj!

- Dziecko przekraczające granice państwową samotnie lub bez opieki rodziców **MOŻE BYĆ OFIARĄ HANDLU**
- Osoba podająca się za krewnego dziecka może uczestniczyć w **PROCEDERZE HANDLU DZIEĆMI**
- Dzieci – ofiary handlu bardzo rzadko ujawniają przestępstwo, bo nie są świadome, że **ZOSTAŁY LUB ZOSTANĄ SPRZEDANE**

Fundacja Dzieci Niczyje od 2005 r. prowadzi kampanię „Dzieci nie są na sprzedaż” adresowaną do pracowników straży granicznej, policjantów i wszystkich profesjonalistów mogących zidentyfikować dzieci - ofiary handlu.